

KORPUSPOHJAINEN TUTKIMUS VIRONKIELISTEN SUOMEN- OPPIJOIDEN SISÄPAIKALLIS- SIJOJEN KÄYTÖSTÄ

Keaty Siivelt

Abstrakti

Tässä artikkelissa tarkastellaan vironkielisten suomenoppijoiden sisäpaikallissijojen käyttöä suomen oppijankielen korpuksessa (tästä lähtien ICLFI¹). Artikkelissa analysoidaan, miten vironkieliset suomenoppijat käyttävät sisäpaikallissijoja ja millainen on mahdollinen lähdekielen vaikutus. Tutkimuksen lähtökohtana oli viron ja suomen sisäpaikallissijojen kontrastiivinen analyysi, jonka tuloksia on mahdollisen lähdekielen vaikutuksen selvittämiseksi verrattu sisäpaikallissijojen korpuspohjaisen analyysin tuloksiin. Korpuspohjainen tutkimus takaa laajan aineiston vuoksi tulosten paremman yleistettävyyden. Tutkimuksen tuloksena selvisi, että vironkielisille oppijoille aiheuttavat eniten ongelmia suomen ja viron morfologian ja fonologian eikä morfosyntaksin väliset eroavaisuudet.

Avainsanat: oppijankieli, korpuspohjainen tutkimus, oppijankielen universaalit, kontrastiivinen analyysi, lähdekielen vaikutus, vironkieliset suomenoppijat

---

¹ ICLFI = International Corpus of Learner Finnish

1. Johdanto

Morfologisesti mutkikkaiden kielten välistä siirtovaikutusta on tutkittu vähän ja sen takia on vaikea tehdä morfologisesta siirtovaikutuksesta minkäänlaisia johtopäätöksiä. Hyvän mahdollisuuden siihen antaa kahden morfologisesti mutkikkaan ja läheisen sukukielen suomen ja viron oppijankielten tutkiminen, koska läheisissä sukukielissä on kieliopillisesti laajempi kosketuspinta ja sen myötä myös suurempi mahdollisuus siirtovaikutukseen (Kaivapalu 2008: 104). Nimenomaan läheisen sukukielen oppimisessa on merkittävä tekijä juuri kielten välinen yhtäläisyys (Ringbom 2007: 1). Oppijankielen tutkiminen antaa mahdollisuuden tutkia sekä lähdekielen vaikutusta että myös oppijankielelle itselleen ominaisia piirteitä. Oppijankielen tutkimus on ensinnäkin merkittävä syystä, että sen avulla voi muokata kielen opettamisprosessia kielen oppijan tarpeisiin (Eslon 2007: 98).

Tässä työssä tutkitaan lähdekielen vaikutusta toisen kielen oppimiseen. Kielten välisten eroavaisuuksien ja samanlaisuuksien selvittämiseksi pohjauin Eve Kaskin diplomityöhön ”Suomen ja viron sisäpaikallissijojen kontrastiivinen analyysi” (1991). Kielten kontrastiivisen analyysin tuloksista ilmeni, että kielten sisäpaikallissijojen käytössä on sekä eroavaisuuksia että yhtäläisyyksiä, joka antaa mahdollisuuden tutkia sekä myönteistä että kielteistä lähdekielen vaikutusta. Kontrastiivisen analyysin tulokset eivät yksinään anna varmoja tuloksia siitä, millaisia ovat ne kohdat kielen käytössä, jotka aiheuttavat oppijoille ongelmia. Todellisen kuvan oppijoiden kielenkäytöstä saa heidän autenttisten tuotosten analysoinnista. Korpusaineisto antaa siihen hyvän mahdollisuuden ja myös laajan pohjan. Artikkelissa tarkastellaan miten kontrastiivinen analyysi ja oppijankielen korpuspohjainen analyysi johtavat lähdekielen vaikutuksen selvittämiseen vironkielisten suomen-

oppijoiden sisäpaikallissijojen käytössä. Tuloksista selvisi että lähdekielen vaikutuksen kannalta ovat olennaisia kaikkien kielitasojen väliset samanlaisuudet ja eroavaisuudet.

2. Kontrastiivinen analyysi, lähdekielen vaikutus ja toisen kielen oppiminen

Kontrastiivinen analyysi oli ensimmäinen yritys ratkaista toisen tai vieraan kielen oppimisen kysymyksiä. *Toinen kieli* merkitsee kieliympäristössä opittavaa kieltä ja *vieras kieli* kieliympäristön ulkopuolella opittavaa kieltä. Perinteisessä kontrastiivisessa analyysissä verrataan yleensä kahden kielen rakenteita kielten erilaisuuksien ja samankaltaisuuksien paljastamiseksi. Nykyaikainen soveltava kontrastiivinen tutkimus pyrkii tehostamaan kielenopetusta (Sajavaara 1999: 106–110). Toisen kielen oppimisen kannalta kontrastiivisella analyysillä on merkittävä tarkoitus. Nimittäin strukturalistis-kontrastiivisen teorian vahvan hypoteesin mukaan on kontrastiivisen analyysin pohjalta mahdollista ennustaa oppijan vaikeuksia kohdekielen oppimisessa. Tässä kohtaa täytyy silti mainita että ongelmien aiheuttajina kohdekielessä on myös muita tekijöitä kuin kohdekielen rakenteiden poikkeaminen lähdekielestä. Kohdekielen käyttöön vaikuttavat mm. syötös (*input*), kielen opetus ja monet individuaaliset tekijät kuten ikä, motivaatio, kielikyky, aiemmin opitut kielet jne (Larsen-Freeman & Long 1991: 204–206). Kontrastiivinen analyysi tuo esiin sekä kielten väliset eroavaisuudet että samanlaisuudet, jotka luovat hyvän mahdollisuuden siirtovaikutukselle. Kun lähde- ja kohdekielet konvergoivat, tuloksena voi olla positiivinen siirtovaikutus tai negatiivinen divergenssi kun lähde- ja kohdekielet divergoivat. Siirtovaikutus itsestään ei voi olla positiivista eikä negatiivista vaan sen lopputulosta voi pitää kohdekielen kannalta positiivisena tai negatiivisena (Sajavaara 2006: 11).

Siirtovaikutuksesta käytetään yleisimmin englanninkielistä termiä *transfer*. Olennaista on silti huomauttaa että transferin nimitystä on ennenkaikkea kytketty behavioristiseen näkökulmaan. Kielen oppimisen pääongelmana nähtiin äidinkielen rakenteiden ilmenemistä kohdekielen rakenteiden sijasta. Lähdekielen vaikutusta toisen tai vieraan kielen oppimiseen alettiin kuvata nimellä *transfer*. Kohdekielen kannalta negatiivista siirtovaikutusta alettiin kutsua *interferenssiksi*. Perusluonteeltaan on sekä positiivisen että negatiivisen lähdekielen vaikutuksen kannalta kyse samasta prosessista: yhdestä kielestä oletetaan siirtyvän tai siirrettävän jotakin toiseen (Kaivapalu 2006: 30).

Tässä artikkelissa *lähdekielen vaikutuksena* nähdään Scott Jarvisin mukaan sellaiset oppijakielen käyttötapaukset, joissa oppijoiden kohdekielisen käyttäytymisen jonkin piirteen ja heidän lähdekielisen taustansa välillä voidaan osoittaa olevan tilastollisesti merkitsevä tai todennäköisyyteen perustuva (*probability based relation*) korrelaatio (Jarvis 2000: 252).

Lähdekielen vaikutus on toisen kielen omaksumisen ja vieraan kielen oppimisen tutkimuksessa eniten käsitelty aihe. Suurin osa lähdekielen vaikutuksen tutkimuksista on kohdistunut indoeurooppalaisiin kieliin ja sen myötä on myös kehittynyt kuva miten ja milloin lähdekieli vaikuttaa kohdekielen oppimiseen (Kaivapalu 2008: 94). Morfologisesti mutkikkaiden kielten välistä vaikutusta on tutkittu vähän, osittain siitäkin syystä on jopa väitetty ettei siirtovaikutusta esimerkiksi morfologiassa tapahdukaan (Jarvis & Odlin 2000: 536). Lähdekielen vaikutusta on enimmäkseen pidetty myös negatiivisena ilmiönä, siitä arvellaan johtuvan kohdekielen virheet. Vähemmän on puhuttu lähdekielen myönteisestä vaikutuksesta. Vasta viime vuosina on alettu puhua kieltenvälisen samanlaisuuden (*cross-linguistic similarity*) tärkeydestä (Ringbom 2007: 1–2).

Jos kohdekieli ja oppijan äidinkieli ovat läheisiä sukulaiskieliä, niin tämä voi juuri opintojen alkuvaiheessa auttaa kielenoppijaa (Ringbom 2007: 1), sillä oppija pystyy hahmottamaan sanoja ja rakenteiden tehtäviä lähdekielen avulla. Joskus tämä aiheuttaa ongelmia, esimerkiksi kohdekielessä vältetään ilmauksia, jotka ovat lähde- ja kohdekielessä samanlaisia, vain siitä syystä, että ne tuntuvat liian tutuilta (Sajavaara 2006: 21) (Kaivapalu 2005: 250).

Lähdekielen vaikutus on vain yksi toisen kielen omaksumiseen vaikuttavista tekijöistä. Kehitys sai alkunsa ns. Krashenin monitorimallista, jonka mukaan ihmisellä on monitori, joka tarkistaa sekä tietoista että tiedostamatonta kielenkäyttöä (Kaivapalu 2006). Krashenin mukana opitaan syötöksestä (*input*) ja kaikki kielen tuottaminen alkaa omaksutulta pohjalta. Olennaista on syötös. Oppimisen esimerkiksi luokkatilanteessa arveltiin olevan syötöksen vahvistamista ja lisäävän sen myötä opittavien asioiden selkeyttä (Sajavaara 2006: 20). Silti epäselväksi jäi miten oppijat hahmottavat opittavan kielen elementtejä. Yksi mahdollisista selityksistä on lähdekielen vaikutus. Kontrastiivinen analyysi voi toimia syötöstä vahvistavana, tuodessaan esiin lähdekielen ja kohdekielen väliset eroavaisuudet (Sajavaara 2006: 22), mutta myös tukemalla lähdekielen malleja, jotka johtavat kohdekielessäkin hyväksyttävään tulokseen.

3. Oppijankielen korpuspohjainen analyysi

Termit *oppijankieli* ja *välikieli* merkitsevät molemmat kielen varianttia jonka kielen oppijat luovat kohdekielessä. Termin välikieli (*interlanguage*) otti käyttöön L. Selinker vuonna 1972 ja sitä on kytketty sekä behavioristiseen kielen käsittelyyn, kontrastiiviseen tutkimukseen että interferenssiteoriaan. Termi

oppijankieli (*learner language*) on käytettävissä toisen ja vieraan kielen omaksumisen (*second/foreign language acquisition*) viitekehyksessä (Eslon 2007: 87–88).

Korpus (*corpus*) on suunnitelmallisesti koottu, laaja sähköinen aineisto, jota on mahdollista hyödyntää sekä kielen tutkimisessa että kielen opetuksessa (Jantunen 2008). Oppijankielen korpus koostuu teksteistä, joita oppijat luovat kirjallisesti kohdekielellä. S. Grangerin (2003) mukaan oppijankielen korpuksen (*learner corpus*) lisäksi ovat käytössä sekä termi välikielenkorpus (*interlanguage corpus*) että toisen kielen korpus (*L2 corpus*). Kaikenlaista korpusaineistoa on mahdollista analysoida sekä manuaalisesti, että erillaisten tietokoneohjelmien avulla (esim. Oxford WordSmith Tools). Korpusaineisto tarjoaa mahdollisuuksia sekä kvalitatiiviseen että kvantitatiiviseen aineiston käsittelyyn.

Oppijankielen kontrastiivisessa analyysissä (*contrastive interlanguage analysis – CIA*) vertaillaan kvalitatiivisesti ja kvantitatiivisesti oppijankieltä kohde- ja lähdekieleen ja/tai erillisiin oppijankielen variantteihin (Metslang 2007: 141). Oppijankielen yksi mahdollisista kontrastiivisista tutkimustyypeistä on oppijankielen analyysi integroituna perinteiseen kontrastiiviseen tutkimukseen. Kontrastiivisen analyysin (*contrastive analysis – CA*) tuloksien tarkastelu korpuspohjaisesti antaa enemmän mahdollisuuksia poikkeuksien selittämiseen: onko kyseessä lähdekielen ja kohdekielen välinen siirtovaikutus, jokin muu universaali oppijankielen piirre tai jotain sangen muuta.

4. Aineisto ja tutkimusmenetelmä

Artikkelin aineisto on kerätty ICLFI:stä. Korpusaineiston olen valinnut juuri siitä syystä, että se laajan aineiston vuoksi takaa tulosten paremman yleistettävyyden ja sen analysointi on

tulevaisuudessa mahdollista myös erillaisilla tietokoneohjelmissa. Koska korpusaineiston keruu on vasta alkuvaiheessa, on kyseessä pilottitutkimus.

ICLFI on Oulun yliopistossa koottava oppijankielen korpus. Korpuksen aineisto koostuu suomen kieltä vieraana kielenä oppivien kirjallisista teksteistä. Korpusaineistoon kuuluu tällä hetkellä 17 erilaista lähdekieltä puhuvien oppijoiden tekstejä. Tekstien lisäksi korpukseen on koottu taustatietoja oppijoista (sukupuoli, äidinkieli, kohdekielen osaamisen taso, ikä jne.), jotka ovat olennaisia taustatekijöitä lähdekielen vaikutuksen tutkimisessa (Jarvis 2000: 245–261).

Korpuksitekstit on luokiteltu tasoittain (alkeistaso, keskitaso, edistyneet) ja tekstilajittain (hakemus, sarjakuva, kortti, vastine, uutinen, kirje, mielipide, referaatti, arvostelu, kertomus, päiväkirja, essee, kuvaus). Opiskelijoiden taso on määritelty opiskeltuun tuntimäärään perustuvaa kriteeriä käyttäen. Alkeistason opiskelijoiden opetukseen kulunut tuntimäärä on alle 200, keskitaso 200–400 tuntia ja yli 400 tuntia opetusta saaneet luokitellaan edistyneen tason oppijoiksi (Jantunen 2008b).

Artikkelissa keskityn juuri viroa äidinkielenään puhuvien suomenoppijoiden sisäpaikallissijojen käyttöön. Vironkielisten suomenoppijoiden tuottamia saneita on korpuksessa yhteensä 36.636.

Lähdekielen vaikutuksen tutkimiseksi pohjauduin ”Viron ja suomen sisäpaikallissijojen kontrastiiviseen analyysiin” (Kask 1991). Kask vertasi kontrastiivisessa analyysissä suomen ja viron sisäpaikallissijojen käyttöä funktioittain. Selvitin sisäpaikallissijojen funktioiden väliset vastaavuudet suomessa ja virossa saadakseni kuvan oppijoille mahdollisesti ongelmia aiheuttavista funktioiden välisistä eroavaisuuksista ja samantaisuuksista. Oppijankielen korpusaineiston pohjalta selvitin

miten vironkieliset suomenoppijat käyttävät sisäpaikallissijoja ja millaisia norminvastaisia poikkeuksia heidän sisäpaikallissijojen käytössään esiintyy. Lähdekielen vaikutusta on melkein mahdotonta nähdä virheettömästä tuotoksesta, kun taas virhe saattaa paljastaa lähteensä. Oppijan virheet ovat tärkeää tutkimisaineistoa, erityisesti kielten välisen vaikutuksen selvittämisessä niillä on merkitystä (Martin 1995: 264).

Lähdekielen vaikutuksen tutkiminen oppijankielen korpusten pohjalta on olennaista, koska lähdekielen vaikutus kuuluu oppijankielen universaaleihin piirteisiin (Kaivapalu 2008: 103).

5. Sisäpaikallissijojen käyttö oppijankielen korpuksen pohjalta

Tässä luvussa tarkastelen vironkielisten suomenoppijoiden sisäpaikallissijojen käyttöä suomen oppijankielen korpuksessa.

a. Illatiivi

Eve Kaskin tutkimuksessa ”Viron ja suomen sisäpaikallissijojen kontrastiivinen analyysi” (1991) on esitelty 26 mahdollista illatiivin funktiota suomessa.

Illatiivia esiintyi vironkielisten suomenoppijoiden teksteissä 12 funktiossa, niistä 8 funktiossa jotka ovat suomessa ja virossa samanlaisia ja 4 sellaisissa jotka ovat suomessa ja virossa erilaisia (taulukko 1). Illatiivia verbirektion sijana voi virossa vastata sekä illatiivi että jokin muu rakenne. Funktioiden varsin pieni käyttömäärä on oppijankielelle ominaista.

Taulukko 1. Illatiivin vironkielisten suomenoppijoiden teksteissä

Samanlaiset funktiot suomessa ja virossa (n=415)	Erilaiset funktiot suomessa ja virossa (n=78)
1) Paikka, johon saavutaan tai mennään (271)	1) Raja, johon jotain ulottuu (1)
2) Paikka, johon mahtuu jotain (12)	2) Tilanne, johon mennään (49)
3) Toiminta, työ 3. infinitiivi (96)	3) Aikakauden loppu, illatiivi + saakka, asti (1)
4) Paikka, johon joku haluaa (6)	4) Illatiivi verbirektion sijana (kohde, aihe, syy) (18)
5) Olotila, johon jotain laitetaan (2)	5) Norminvastainen käyttö (10)
6) Paikka, johon jää jotain (2)	
7) Suunta (5)	
8) Illatiivi verbirektion sijana (kohde, aihe, syy) (15)	
9) Norminvastainen käyttö (6)	

Illatiivin käyttö enimmäkseen isossa määrässä funktioissa, jotka ovat suomessa ja virossa samanlaisia ja myös pieni määrä norminvastaisia käyttötapauksia samoissa funktioissa, osoittaa positiivista lähdekielen vaikutusta. Oppijan on todennäköisesti helpompaa käyttää illatiivia niissä funktioissa, jotka ovat lähde- ja kohdekielessä samanlaisia. Kyseisestä aineistosta ilmenee hyvin, miten kahdeksasta suomessa ja virossa samanlaisesta funktiosta neljä ilmaisevat yleisesti paikkaa ja muodostavat koko aineiston illatiivisijaisista saneista yli puolet. Kyseessä voi silti olla myös suomen kielelle ominainen piirre, jonka mukaan myös suomea äidinkielenään puhuvat käyttävät illatiivia yli puolessa käyttötapauksista paikan ilmaisuissa (Sajavaara 1999: 116).

Toiseksi eniten esiintyy suomenoppijoilla illatiivia toiminnan ja työn ilmauksissa (kolmas infinitiivi), jota vastaa virossa ma-infinitiivi. Suomen kolmas infinitiivi ja viron ma-infinitiivi ovat käytössä samoissa funktioissa (Siivelt 2008: 12–13). Esimerkiksi *kun se rupeaa liikkumaan* ja *kui see liikuma hakkab*.

Kolmanneksi eniten esiintyi illatiivi vironkielisillä suomenoppijoilla tilanteeseen, tapahtumiin menemistä tai jonkun luonna olemista ilmaisevissa funktioissa. Esimerkiksi *he menivät hautajaisiin* ja *nad läksin matustele*. Viron kieliopissa vastaa suomen illatiivin käyttöä kyseisessä funktiossa allatiivi. Todennäköisesti on oppijoilla kyseinen funktio helposti muistettavissa, koska kyseessä on suomen kielessä hyvin produktiivinen ja laajasti käytettävissä oleva funktio (Kask 1991:11).

Norminvastaisia käyttötapauksia esiintyi hieman enemmän funktioissa jotka ovat suomessa ja virossa erilaisia.

b. Inessiivi

Eve Kask (1991) esitti työssään 19 mahdollista inessiivin funktiota. Inessiivi esiintyi 4 oppijan teksteissä neljässä funktiossa. Vironkielisillä suomenoppijoilla ei esiintynyt sellaisia inessiivin funktioita, jotka olisivat olleet erilaisia virossa (taulukko 2).

Taulukko 2. Inessiivi vironkielisten suomenoppijoiden teksteissä

Samanlaiset funktiot suomessa ja virossa (n=1729)
1) Olemisen, toiminnan ja tapahtumapaikan merkityksessä (1576)
2) Työ, toiminta (3. infinitiivi) (17)
3) Aika, jolloin jotain tapahtuu (42)
4) Tilan ilmauksissa (23)
5) Norminvastainen käyttö (71)

Inessiivi oli tutkimassani aineistossa eniten käytetty sisäpaikallissija. ISK:n mukaan inessiivi on myös suomea äidinkielenään puhuvien teksteissä eniten käytetty sisäpaikallissija (ISK§1227). Kyseessä voi siis olla joko suomen kielelle ominainen piirre tai inessiivisijan ylliedustus joka on oppijankielen universaali piirre (Jantunen 2008a: 70). Kumpikaan selitys ei ole toista pois-sulkeava. Kohdekielellä eniten käytössä olevat rakenteet jäävät toistamisen myötä paremmin oppijan muistiin ja siitä johtuen voi juuri niiden käyttöfrekvenssi lisääntyä. Mitä opitaan enemmän, sitä todennäköisesti myös tuotetaan enemmän. Inessiivisijan käytössä ovat vironkieliset oppijat tuottaneet myös eniten norminvastaisia muotoja.

c. Elatiivi

Elatiivin funktioita oli Kask (1991) esittänyt yhteensä 16. Elatiivi esiintyi oppijoiden teksteissä 11 erilaisessa funktiossa, joista 10 funktiota vastasi myös virossa elatiivi ja yhtä voi virossa vastata sekä elatiivi että jokin muu rakenne (taulukko 3).

Taulukko 3. Elatiivi vironkielisten suomenoppijoiden teksteissä

Samanlaiset funktiot suomessa ja virossa (n=401)	Erilaiset funktiot suomessa ja virossa (n=256)
1) Paikka (239)	1) Elatiivi objektin sijana (rektiosijana) (231)
2) Aines ja alkuperä (9)	2) Norminvastainen käyttö (25)
3) Syy (12)	
4) Kokonaisuus, jonka osasta on kyse (12)	
5) Vertailu (4)	
6) Mielipidettä ja suhtautumista ilmaisevissa funktioissa (43)	
7) Aika (12)	
8) Kosketuskohta (1)	

9) Tuloslauseen lähtökohta (11)	
10) Aihe (38)	
11) Elatiivi objektin sijana (rektiosijana) (13)	
12) Norminvastainen käyttö (8)	

Suomessa mahdollisista sisäpaikallissijojen funktioista ovat vironkieliset suomenoppijat käyttäneet eniten elatiivin funktioita. Syynä siihen on todennäköisesti suomen ja viron elatiivin funktioiden vastaavuus. 16 mahdollisesta funktiosta 10 vastaa myös virossa elatiivi.

Elatiivin erilaisten funktioiden käyttöön vaikuttaa todennäköisesti myös sijamuotojen samankaltaisuus, eli samanlaisuus morfologian tasolla. Jälkitavun pitkän vokaalin puuttuminen elatiivissa muuttaa myös sijan fonologian tasolla viroa lähemmäksi. Elatiivin funktioiden laajempi variaatio johtuu siis kielen eri tasoilla olevista yhtäläisyyksistä, joiden liittymisen tuloksena oppijalla vahvistuu tieto elatiivin käyttämisestä. Suomen ja viron elatiivin sijapäätteet ovat -stA ja -st. Kilpailevat muodot kummassakin kielessä puuttuvat. Kuten sanottu, niin myös fonologia on kyseisessä sijassa samanlaista, eli puuttuu virolaisille vaikea jälkitavun pitkä vokaali. Ongelmia voi aiheuttaa vain suomen vokaaliharmonia. Elatiivisijan funktiot kielissä ovat myös enimmäkseen samanlaisia. Kyseessä on siis todennäköisesti lähdekielen positiivinen vaikutus.

Vironkieliset oppijat ovat käyttäneet elatiivia eniten suomessa ja virossa erilaisissa funktioissa objektin sijana (verbirektion sijana), verbin *pitää* yhteydessä, jota virossa vastaa verbi *meeldima* + nominatiivi. 244 saneesta oli *pitää* verbistä johtuen elatiivisijaisia 190 sanetta. Loput saneista jakautuivat verbien *tykätä*, *kiinnostua*, *riippua* ja *unelmoida* välillä. Eniten norminvastaisia elatiivimuotoja johtui myös *pitää* verbin rektiosta.

Siitä huolimatta näkyy, että *pitää* verbin rektiosijana on vironkielisillä suomenoppijoilla vakiintuneena elatiivisija.

d. Sisäpaikallissijojen norminvastaiset käyttötapaukset

Norminvastaisiksi olen luokitellut kaikki ne tapaukset jotka eivät vastaa suomen yleiskielen normeja. Norminvastaiset käyttötapaukset ovat luokiteltu kielitasoittain ja tyypeittäin. Norminvastaiset tyypit ja esimerkkilauseet ovat esitelty liitteessä 1.

Yhteensä lyötyi teksteistä 19 mahdollista norminvastaista tyyppiä. Niistä 8 luokittelin morfosyntaksin tason tapauksiksi: 5 tyyppiä samoissa funktioissa, 3 erilaisissa funktioissa; 8 morfologian tason tapauksiksi ja 3 fonologian tason tapauksiksi.

Illatiivin käytössä esiintyi eniten norminvastaisia tapauksia morfosyntaksin tasolla. Oppijoiden teksteissä esiintyvä norminvastainen inessiivimuodon käyttö illatiivimuodon asemasta funktioissa, joissa illatiivi ilmaisee paikkaa johon menään tai saavutaan ei todellisuudessa selity suomen ja viron funktioeroilla. Paikan ilmaiseminen suomessa ja virossa on illatiivissa samanlaista. Todennäköisesti on kyseessä silti kielten morfologian tasolla olevasta erosta, jonka tuloksena on lähdekielen negatiivinen vaikutus kohdekielen morfosyntaksin tasolla. Suomen illatiivipäätteen asemasta käytetään viron illatiivipäätettä *-sse* muistuttavaa suomen inessiivipäätettä *-ssa*. Joissakin tapauksissa käytetään myös viron kieliopista peräisin olevaa päätettä *-sse*. Esimerkiksi *sitten pukeun, suutelen tytöksi ja lähden yliopistossa* tai *kun luennot ovat ohi, menen kahvilasse syömään*. Paradigmojen sekoittumisen tuloksena on lähdekielen negatiivinen vaikutus morfologian tasolla paikoissa, joissa se olisi morfosyntaksin tasolla positiivista.

Paradigmojen sekoittumisen syynä on myös sijapäätteen *-s* käyttö inessiivipäätteen *-ssA* asemasta, esimerkiksi *yliopistos olen kaksitoistaksa neljaan*. Norminvastaiset muodot paikan ilmauksissa johtuvat suomen ja viron morfologisista eroista, jonka tuloksena on negatiivinen vaikutus morfosyntaksin tasolla. Toiseksi eniten ongelmia aiheuttivat suomen ja viron paikallissijojen distribuutioerot. Allatiivin käyttö inessiivisijan asemasta paikkaa ilmaisevissa funktioissa ja inessiivin käyttö allatiivin asemasta johtuvat suomen ja viron sisä- ja ulkopaikallissijojen jakaumaeroista. Suurimman osan norminvastaisista muodoista tuotetaan paikannimistä, joiden välillä ei ole tiukkaa sisä- ja ulkopaikallissijojen jakaumaa. Toiseksi eniten ongelmia aiheuttavat sanat *tässä* ja *täällä*. Tämä johtuu suomen ja viron paikallissijojen merkityseroista. Virossa nimittäin puuttuu paikan ilmauksissa sisäpaikallissijoilla täsmentävä merkitys (Kask 1991: 153).

Suomen ja viron taivutusjärjestelmien sekoittumisen syynä voi nähdä myös sijapäätteen *-ma* käyttöä 3. infinitiivin illatiivipäätteen *-mAA*n asemasta. Esim. *Nukkuma menen oikein myöhään, välillä puoli kaksi*. Todennäköisesti päätteiden samankaltaisuus ja eroavaisuus fonologian tasolla johtaa kyseiseen norminvastaiseen tuotokseen. Tässä kohtaa on kyseessä morfologian tasolla oleva poikkeus yleiskielen normeista, mikä johtuu kielten fonologisista eroavaisuuksista. Mahdollinen positiivinen lähdekielen vaikutus morfosyntaksin tasolla muuttuu kielteiseksi vaikutukseksi morfologian tasolla fonologian eroista johtuen. Fonologian eroista johtuvat myös poikkeamat illatiivimuodoissa, joissa puuttuu vokaali sanoissa, joiden illatiivi muodostetaan sijapäätteellä vokaali + *-n*. Sijapäätteen vokaali + *-n* käyttö illatiivipäätteen *-seen* asemasta johtuu todennäköisesti taivutustyyppien sekoittumisesta oppijan päässä. Esim. *Ensiksi menen vessaan, sitten kylpyhuoneen*.

Vironkieliset suomenoppijat käyttävät enemmän ja saavat myös enemmän positiivisia tuloksia niissä sisäpaikallissijojen funktioissa, jotka ovat suomessa ja virossa samanlaisia. Morfosyntaksin tasolla on havaittavissa myönteinen lähdekielen vaikutus. Yleiskielen normeista poikkeavat muodot johtuvat todennäköisesti lähdekielen negatiivisesta vaikutuksesta morfologian ja fonologian tasoilla, tukahtuttaen lähdekielen positiivisen vaikutuksen morfosyntaksin tasolla.

6. Päätelmiä

Artikkelin tavoitteena oli kartoittaa vironkielisten suomenoppijoiden sisäpaikallissijojen käyttöä ICLFI:n pohjalta ja tarkastella, miten lähdekieli mahdollisesti vaikuttaa siihen. Tutkimuksesta selvisi, että vironkieliset suomenoppijat käyttävät sisäpaikallissijoja eniten funktioissa, jotka ovat suomessa ja virossa samanlaisia. Oppijat käyttivät sisäpaikallissijoja vähemmissä funktioissa, kuin suomen kielessä on mahdollista käyttää. Norminvastaisia tapauksia esiintyi myös sellaisissa funktioissa, jotka ovat suomessa ja virossa samanlaisia.

Artikkelista selvisi, että vironkielisten suomenoppijoiden teksteissä aiheuttavat eniten norminvastaisia muotoja kielten morfologian ja fonologian eroavaisuudet, eikä niinkään morfosyntaksin eroavaisuudet. Ongelmia aiheuttivat myös sisä- ja ulkopaikallissijojen distribuutioerot.

Lopuksi voi sanoa, että kielitasot ovat keskenään tiiviisti sidoksissa. Samanlaisuudet kielten eri kielitasoilla vahvistavat mahdollista positiivista lähdekielen vaikutusta.

Lähteet

Eslon, Pille 2007. Õppijakeelekorpused ja keeleõpe. – Tallinna Ülikooli keelekorpusete optimaalsus, töötlemine ja kasutamine. Eesti filoloogia osakonna toimetised 9 / Toim. P. Eslon. Tallinn: TLÜ Kirjastus, 87–120.

ISK = Hakulinen, Auli & Vilkuna, Maria & Korhonen, Riitta & Koivisto, Vesa & Heinonen, Tarja Riitta & Alho, Irja 2004. Iso suomen kielioppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <http://scripta.kotus.fi/visk> (9.10.2008).

Jantunen, Jarmo 2008a. Haasteita oppijankielen korpusanalüüsile: oppijankielen universaalid. – Õppijakeeleanalüüs: võimalused, probleemid, vajadused. Eesti filoloogia osakonna toimetised 10 / Toim. P. Eslon. Tallinn: TLÜ Kirjastus, 67–92.

Jantunen, Jarmo 2008b. Suomen oppijankielen korpus [luentomateriaalit]. Käsikirjoitus kirjoittajan hallussa.

Jarvis, Scott & Odlin, Terence 2000. Morphological type, spatial reference, and language transfer. – *Studies on Second Language Acquisition* 22, 535–556.

Jarvis, Scott 2000. Methodological Rigor in the Study of Transfer: Identifying L1 Influence in the Interlanguage Lexicon. – *Language learning* 50 (2), 245–349.

Kaivapalu, Annekatrin 2005. Lähdekieli kielenoppimisen apuna. *Jyväskylä Studies in Humanities* 44. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto. dissertations.jyu.fi/studhum/9513923916.pdf (08.10.2008).

Kaivapalu, Annekatrin 2006. Suomi toisena/vieraana kielenä. [luentomateriaalit]. Käsikirjoitus kirjoittajan hallussa.

Kaivapalu, Annekatrin 2008. Lähtekeele mõju korpuspõhine uurimine. – Õppijakeeleanalüüs: võimalused, probleemid, vajadused. Eesti filoloogia osakonna toimetised 10 / Toim. P. Eslon. Tallinn: TLÜ Kirjastus, 93–19.

Kask, Eve 1991. Soome ja eesti kohakäänete kontrastiivne analüüs. Diplomitöö. Tarton yliopisto. Suomalais-ugrialaisten kielten laitos.

- Larse-Freeman, Diane & Long, Michael H. 1991. *An Introduction to Second Language Acquisition Research*. New York: Longman.
- Martin, Maisa 1995. *The Map and the Rope. Finnish Nominal Inflection as a Learning Target*. *Studia Philologica Jyväskyläensia* 38. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Metslang, Helena 2007. *Õppijakeele korpuspõhisest analüüsist – Tallinna Ülikooli keelekorpusete optimaalsus, töötlemine ja kasutamine*. *Eesti filoloogia osakonna toimetised* 9 / Toim. P. Eslon. Tallinn: TLÜ Kirjastus, 139–151.
- Ringbom, Håkan 2007. *Cross-linguistic Similarity in Foreign Language Learning*. Clevedon: Multilingual Matters LTD.
- Sajavaara, Kari 1999. *Kontrastiivinen kielen tutkimus ja virheanalyysi. Kielenoppimisen kysymyksiä* / Toim. K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh. *Soveltavan kielen tutkimuksen keskus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 103–128.
- Sajavaara, Kari 2006. *Kontrastiivinen analyysi, transferi ja toisen kielen oppiminen*. – *Lähivertailuja* 17. Jyväskylä *Studies in Humanities* 53 / Toim. A. Kaivapalu & K. Pruuli. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 9–25.
- Siivelt, Keaty 2008. *Suomen ja viron sisäpaikallissijojen kontrastiivinen analyysi oppijansuomen tutkimuksen pohjana*. *Seminarityö*. Tallinnan yliopisto. Viron kielen ja kulttuurin instituutti.

Liite 1.

Taulukko 4. Norminvastaiset sisäpaikallissijojen käyttötapaukset vironkielisten suomenoppijoiden teksteissä (MS = morfosyntaksin tason poikkeus, M = morfologian tason poikkeus, F = fonologian tason poikkeus, s = samanlaiset funktiot suomessa ja virossa, e = erilaiset funktiot suomessa ja virossa)

Sisäpaikallissijojen norminvastaiset käyttötapaukset	
Käyttötapaus	Esimerkki
1) Inessiivimuodon käyttö illatiivimuodon asemasta funktioissa, joissa illatiivi ilmaisee paikkaa johon mennään tai saavutaan. (MS, s)	a) Käyn suihkussa, pesen hampaani ja tupakoin. Sitten pukeun, suutelen tyttöäni ja lähdän <i>yliopistossa</i> .
2) Illatiivimuodon käyttö inessiivimuodon asemasta paikkaa ilmaisevissa funktioissa. (MS, s)	b) Käyn <i>suihkuun</i> ja katson televisiota.
3) Sisäpaikallissijojen käyttö ulkopaikallissijojen asemasta paikkaa ilmaisevissa funktioissa (MS, e)	c) Minun vuokra-asunnossa on yksi pieni huone. <i>Tässä</i> on myös kylpyhuone, vessa ja keittiö, mutta net on yhteiset.
4) Ulkopaikallissijojen käyttö sisäpaikallissijojen asemasta paikkaa ilmaisevissa funktioissa (MS, e)	d) Asun vuokra-asunnossa, kotini on <i>toisella keroksella</i> .
5) Illatiivimuodon käyttö inessiivimuodon asemasta työtä tai toimintaa (3. inf.) ilmaisevissa funktioissa (MS, s)	e) ...takia minulla oli syntymäpäivä <i>tulemaan</i> menin valitsen torttuja.
6) Sijapäätteen -s käyttö inessiivipäätteen -ssA	f) <i>Yliopistos</i> olen kaksitoistaksena neljaan.

Sisäpaikallissijojen norminvastaiset käyttötapaukset	
Käyttötapaus	Esimerkki
asemasta (M)	
7) Sijapäätteen <i>-sse</i> käyttö illatiivipäätteiden vokaali + <i>-n</i> , <i>-h-</i> + vokaali + <i>-n</i> , <i>-seen</i> , <i>-in</i> , <i>-hin</i> ja <i>-siin</i> asemasta (M)	g) Kun luennot ovat ohi, menen <i>kahvilasse</i> syömään...
8) Sijapäätteen <i>-ma</i> käyttö 3. infinitiivin illatiivipäätteen <i>-mAA</i> n asemasta (M)	h) <i>Nukkuma</i> menen oikein myöhään, välillä puoli kaksi.
9) Illatiivimuodossa puuttuu vokaali sanoissa, joiden illatiivi muodostetaan sijapäätteellä vokaali + <i>-n</i> (M)	i) Luennon jälkeen menen <i>kirjaston</i> tai <i>postitoimiston</i> , jos tarvitse.
10) Sijapäätteen vokaali + <i>-n</i> käyttö illatiivipäätteen <i>-seen</i> asemasta (M)	j) Eteisestä saa komeroon, keittiöön, <i>olohuoneen</i> ja <i>suihkuhuoneen</i> .
11) Verbirektion sijana (MS, e)	k) ...harrastan aerobicia, uintia sekä <i>lenkkeilystä</i> .
12) Elatiivimuoto inessivimuodon asemasta paikkaa ilmaisevissa funktioissa (MS, s)	l) Iltapäivisin käyn <i>kirjastosta</i> ja läksyt teken iltaisin voi aamuisin.
13) Inessiivimuoto elatiivin asemasta paikkaa ilmaisevissa funktioissa (MS, s)	m) Asun tällä hetkellä Tartossa asuntolassa, mutta olen kotoisin <i>Tallinnassa</i> ...
14) Taivutusvartalon virheet elatiivisijaisissa sanoissa (M)	n) ...tykkään <i>lämmistä</i> ruuasta.
15) Taivutusvartalon virheet illatiivisijaisissa sanoissa (M)	o) Työllä olen kuudesta <i>kahdeen</i> .
16) Genetiivimuoto inessiivimuodon asemasta paikkaa ilmaisevissa funktioissa (M, s)	p) <i>Toisen nurkan</i> on televisiota.
17) Illatiivimuoto	q) Tänään menen ostamaan

Sisäpaikallissijojen norminvastaiset käyttötapaukset	
Käyttötapaus	Esimerkki
nominatiivimuodon asemasta (F, s)	yhden <i>valkosipuliin</i> .
18) Illatiivimuoto genetiivimuodon asemasta (F, s)	r) Koulun <i>loppetamiseen</i> jälkeen tuli minusta <i>Tallinnaan yliopistoon</i> ylioppilainen.
19) Vokaaliharmonian puuttuminen (F, e)	s) Vuoden <i>vieressa</i> kappin päällä on kynttilät ja sanakirja.

Corpus-based research of interior local cases used by estonian-speaking finnish learners

Keaty Siivelt

Summary

This article analyzes the use of interior local cases by estonian-speaking finnish learners on the basis of International Corpus of Learner Finnish (ICLFI). The aim of the paper is also to outline how L1 Estonian possibly influences the use of L2 Finnish.

The first part gives theoretical background to the reasearch and deals with theoretical issues of contrastive analysis, defining transfer, second language acquisition and the opportunities and methods of corpus based reasearch. In the second part, the data and methods are introduced. The data was collected from ICLFI (essays, compositions, term papers, short stories ect.) and contains of 36.636 words. In the third part the use of interior local cases are described and classified by functions. There are also presented the errors and the possible reasons of errors as well as proper forms. The paper concludes that morphological and phonological differences between L1 and L2 overcome the possible positive transfer on morfosyntactic level.

Esittely

BA Keaty Siivelt opiskelee maisteriopinnoissa Tallinnan yliopiston viron kielen ja kulttuurin instituutissa, ksiivelt@tlu.ee